

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1921 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om sådan förändring i förordningen om den s. k. nöjesskatten, att densamma till viss del bliver statsskatt.

(1:a avd.)

Närvarande: herrar Röing, frih. Fleming, Antonsson, Wijk, Gustaf Nilsson, Örne, Åhlmans Olof Olsson, Rosén, Eriksson i Grängesberg, Jonsson i Hökhult, Jönsson i Boa, Olsson i Kullenbergstorp, Johansson i Kullersta, Rune, Johansson i Sölvedal, Björnsson, Sköld, Kant, Jönsson i Fridhill och Uddenberg.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 174, har herr Erlansson hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och för riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i nuvarande förordning angående den så kallade nöjesskatten, att inkomsterna därav till viss del komma att utgå i form av statsskatt».

Beträffande motiveringen för motionärens förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Då Kungl. Maj:t för 1919 års lagtima riksdag framlade det förslag i fråga om beskattning av offentliga nöjeställningar, vilket föranlett den nu gällande förordningen härom, meddelade dåvarande chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet i ämnet, att tidigare inom finansdepartementet utarbetats förslag till nöjesbeskattning för statens räkning. Över sistnämnda förslag, vilket var åtföljt av motivering, hade hörts flera myndigheter, bland dem kammarrätten. Nämnda ämbetsverk hade framfört invändningar mot beskattningens anordning såsom statsskatt och i sådant hänseende yttrat följande:

Nöjesskatten finge anses till sin natur vara mest lämpad såsom kommunalskatt och hade även, såsom exempel från utlandet gäve vid *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 28 häft. (Nr 34).*

*1919 års
proposition
och dess
behandling.*

handen, visat sig väl fungera såsom sådan. Då därtill komme, att utbytet av den inflytande skatten i icke ringa mån komme att röna inverkan av de åtgärder, som vederbörande kommuner vidtog med avseende å inom dessa förekommande nöjestillställningar, samt dyrtiden, såsom bekant vore, övade sitt hårda tryck jämväl på kommunernas ekonomi, hade kammarrätten funnit det kunna ifrågasättas, huruvida vad i motiverna anförts innefattade tillräckliga skäl för en anordning, varigenom på grund av statens tillfälliga skattebehov den nya skatten tillfördes statsverket, samt kommunerna betoges den eljest nära liggande möjligheten att tillgodogöra sig den inkomstkälla, varom fråga vore.

Föredragande departementschefen förklarade sig i likhet med kammarrätten anse, att nöjesskatten borde anordnas såsom en kommunal skatt, och åberopade vad kammarrätten till stöd härför anført.

Konstitutionsutskottet, som avgav utlåtande (nr 20), i anledning av propositionen, anförde därvid till en början, att utskottet i likhet med Kungl. Maj:t hyste den uppfattningen, att beskattning av utgifter för nöjen vore synnerligen lämpad att tagas i anspråk för tillgodoseende av det offentligas behov av ökade inkomster. Inom utskottet hade ifrågasatts, att skatten skulle anordnas så, att den utginge till staten eller landstingskommunerna. I avseende härå anförde utskottet.

»Av flere skäl anser utskottet även lämpligt, att den föreslagna nöjesskatten göres till en kommunal skatt, utgående till primärkommunerna. Såsom allmänt är känt och i den kungl. propositionen framhålles, har den pågående dyrtiden kommit att utöva ett synnerligen betydande tryck på kommunernas ekonomi, och det synes vara av oavvisligt behov påkallat att på något sätt ställa till deras förfogande möjligheter att med nya inkomstkällor möta detta tryck. I detta hänseende synes en kommunal nöjesskatt vara synnerligen ändamålsenlig. På andra sidan kan frågan om det närmare anordnandet i olika detaljer av en sådan skatt ännu sägas i vårt land befinna sig på sådant stadium, att man i vissa hänseenden har att försöksvis pröva sig fram till de anordningar, som omsider böra bliva definitiva; och det synes under sådana förhållanden vara önskvärt, att åt de nu antagna bestämmelserna giva den smidighet som medger ett sådant prövande. Enligt utskottets uppfattning förutsätter detta, att skatten till en början endast bliver fakultativ, något som icke läser kunna genomföras annorledes, än att bestämmanderätt över densamma utövas av primärkommunen. Därigenom vinnes också, att på de olika orterna nödig hänsyn kan tagas till de lokala förhållandena, vilket enligt utskottets uppfattning måste vara nödvändigt vid införandet i vårt land av en nöjesskatt.»

Vidare anförde utskottet:

»Utskottet vill ingalunda bestrida, att det kan framdeles befinnas lämpligt att låta en nöjesskatt ombildas så, att vissa därigenom uppkommande intäkter även skulle komma landstingen och staten till del. En sådan omläggning av skatten förutsätter emellertid med nödvändighet, att man på området vinner ökad erfarenhet.

Just genom att genomföra skatten i den föreslagna formen skulle man vinna tillfälle att inhämta en sådan erfarenhet, varigenom en framdeles skeende förändring av densamma skulle kunna underlättas.»

Med vissa ändringar i enskilda delar tillstyrkte konstitutionsutskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag, vilket också blev med de av utskottet föreslagna ändringarna av riksdagen antaget.

Vid 1920 års riksdag väckte herr Erlansson m. fl. inom andra kammaren motion, nr 144, om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag, i syfte att nöjesskatten måtte ombildas till en landstingsskatt. I häröver avgivet utlåtande, nr 13, hemställde konstitutionsutskottet, att motionen icke måtte förauleda någon riksdagens åtgärd. Till motivering för nämnda hemställan erinrade utskottet om de i 1919 års utlåtande gjorda, ovan återgivna uttalanden, vilka enligt utskottets mening fortfarande ägde full giltighet. Vidare anfördes:

*Motion 1920
och dess be-
handling.*

»Den erfarenhet av huru nöjesskatten i sin nuvarande form verkar, som måste vara en oeftergivlig förutsättning för upptagandet av frågan om en sådan omläggning av densamma som den av motionärerna föreslagna, har ännu ej vunnits. Även om utskottet liksom föregående år ej ställer sig obetingat avvisande mot tanken på en omläggning av nöjesskatten i sådan riktning, att därigenom uppkommande intäkter icke skulle uteslutande tillfalla vederbörande kommun, kan utskottet alltså icke för närvarande tillstyrka frågans upptagande.»

I motiveringen till det föreliggande förslaget har erinrats om de meningsskiljaktigheter, vilka, på sätt ovan antytts, redan under förarbetena till lagstiftningen och vid propositionens behandling i riksdagen framträtt. Vidare har motionären anförts, att den i reservationen till konstitutionsutskottets ovannämnda utlåtande år 1920 uttalade uppfattningen om skattens ojämna fördelning numera kunde anses hava vunnit bekräftelse. De många landskommuner, som vore i saknad av ifrågavarande nöjeslokaler, men vilkas innevånare, isynnerhet ungdomen, besökte närliggande städers, finge visserligen indirekt draga sin tunga av denna skatt, men erhöle inga som helst motsvarande inkomster därav. Det syntes därför motionären påtagligt, att en omläggning av denna skatt borde äga rum, så att en rättvisare fördelning av skatteinkomsterna komme till stånd. I sådant syfte förordade motionären den ursprungligen tilltänkta statsskatten såsom mest tillfredsställande. Efter att härpå hava erinrat om 1920 års ändringsförslag och vad i samband därmed förekommit samt framhållit, att statens stora behov av inkomster även talade för den av motionären ifrågasatta omläggningen av skatten, har motionären uttalat såsom sin uppfattning, att staten borde erhålla

*Den förelig-
gande motio-
nen.*

två tredjedelar eller tre fjärdedelar av nöjesskatten, och kommunen, där skatten uppbures, den återstående tredje- eller fjärdedelen för besväret med att uppbära och redovisa skatten. På så sätt behövde icke uppkomma några dryga kostnader för staten för att få in skatten. Men skulle nöjesskatten, har motionären slutligen anfört, utgå som stats-skatt, så syntes det vara nödvändigt, att den gjordes obligatorisk. Därav följde då behov av en närmare och fullständigare utredning om, vad som skulle omfattas av eller undantagas från dess verkningar, och om Kungl. Maj:ts befallningshavande ej borde erhålla bemyndigande att i särskilda fall befria vederbörande från skattens erläggande.

Efter att hava anfört den nu i korthet återgivna motiveringen, framställde motionären det ovan återgivna förslaget om skrivelse till Kungl. Maj:t.

Statistik.

Bevillningsutskottet har sökt erhålla uppgifter om inkomster, som nöjesskatten inbragt; och har utskottet från statistiska centralbyrån erhållit den sammanställning rörande influten nöjesskatt under sista kvartalet av 1919, vilken finnes fogad såsom bilaga 1 vid detta betänkande. För år 1920 har centralbyrån ännu icke mottagit uppgifter i ämnet. Däremot innehåller svenska stadsförbundets tidskrift i häfte 8 för år 1920 sammanställningar, utvisande för varje särskild stad under tiden 1 oktober 1919—30 september 1920 dels uppbörden månadsvis av nöjesskattemedel, dels ock uppbördens fördelning å olika grupper av nöjestillställningar. Av nämnda sammanställningar framgår, att städerna under omförmälda period haft en inkomst av nöjesskatten å sammanlagt i runt tal 6,800,000 kronor.

*Utskottets yt-
rande.*

Ovannämnda för sista kvartalet 1919 tillgängliga siffror giva otvetydigt vid handen, att den vida övervägande delen av totalinkomsten av ifrågakvarande skatt inflyter till städerna. Ett sådant resultat av beskattningen var emellertid vid lagstiftningens tillkomst förutsett. Det framgår av den ovan lämnade redogörelsen, att riksdagens beslut att anordna nöjesbeskattningen såsom kommunal i väsentlig mån berodde på önskan att på ett av erfarenheten oprövat beskattningsområde gå varsamt fram och därför dels göra lagstiftningens tillämpning i olika orter fakultativ, dels ock bereda möjlighet att allt efter växlande förhållanden på skilda orter nedsätta skatteskalen eller befria visst slag av nöjestillställningar från skattskyldighet. Allt detta ansågs svårigen kunna åstadkommas på annat sätt än genom att överlåta bestämmanderätten åt de närmast intresserade, nämligen primärkommunerna. Frågan

om beskattningens omläggning borde icke upptagas till prövning, förrän tillräcklig erfarenhet vunnits om verkningarna av beskattningen i dess beslutade former.

Enligt bevillningsutskottets mening kan den erfarenhet, som man sålunda avsett att vinna, icke heller nu anses vara i tillräcklig mån förhanden. På sätt ovan är nämnt föreligga ännu icke de för frågans bedömande viktiga siffrorna för vad skatten under år 1920 tillfört landskommunerna, och av en anteckning i bilagan 1 till detta betänkande framgår, att siffrorna för sista kvartalet år 1919 icke äro fullständiga och att de till statistiska centralbyrån inkomna sammandragen icke inom centralbyrån granskats. Tillgång till ett fullständigt och granskat siffermaterial av tillräcklig omfattning är givetvis den första förutsättningen för att frågan om beskattningens omläggning bör upptagas till förnyad prövning.

Redan av nu anförda skäl har utskottet ansett sig icke kunna förorda bifall till den föreliggande motionen. Härtill kommer emellertid ytterligare den beaktansvärda synpunkten, att de inkomster, som icke blott städer utan även åtskilliga landskommuner hava av nöjesskatten, äro för dem, särskilt under rådande kommunalekonomiska svårigheter, av stor betydelse. I sådant hänseende tillåter sig utskottet beträffande städerna hänvisa till en från svenska stadsförbundets centralbyrå i anledning av förevarande motion till utskottet ingiven, såsom bilaga 2 vid detta betänkande fogad sammanställning. Det bör i detta sammanhang även framhållas, att enligt vad utskottet inhämtat den av 1920 års riksdag begärda utredningen av frågan om den kommunala beskattningen i dess helhet kommer att inom den allra närmaste tiden igångsättas. Det synes icke vara med rättvisa och tillbörlig följdriktighet i skattelagstiftningen överensstämmande att förbereda en sådan omläggning av nöjesskatten, genom vilken de kommuner, som kunnat begagna sig av densamma, kunde bliva, utan samband med resultatet av nyssberörda utredning, berövade denna, den enda av de skattdragandes inkomster oberoende skatteälla, som kommunerna äga att för fyllande av sina behov anlita. Däremot finner utskottet naturligt, om i samband med nyssnämnda utredning och sedan behöfligt erfarenhetsmaterial sammanförts undersökning verkställes för att utröna, huruvida nöjesbeskattningen är på lämpligt sätt anordnad eller kan tarva någon omläggning.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer bevillningsutskottet,

Bevillningsutskottets betänkande Nr 34.

att förevarande motion, II: 174 av herr Erlanson, om skrivelse till Kungl. Maj:t ifråga om sådan ändring i förordningen om den s. k. nöjesskatten, att densamma till viss del bliver statsskatt, icke må för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservation:

av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, mot viss del av motiveringen.

Bilaga 1.

N ö j e s s k a t t

influten under tiden 1 oktober—31 december 1919 enligt till kungl. statistiska centralbyrån inkomna räkenskapssammandrag.

	Antal sam- hällen, som redovisat nöjesskatt	Influten nöjesskatt kronor
Landskommuner (utom köpingar)		
Stockholms län	4	2,686
Uppsala »	2	157
Södermanlands »	1	135
Östergötlands »	5	662
Jönköpings »	8	1,955
Kronobergs »	4	509
Kalmar »	12	1,270
Gottlands »	1	5
Blekinge »	4	1,366
Kristianstads »	20	4,886
Malmöhus »	6	2,107
Hallands »	7	2,218
Göteborgs o. Bohus »	1	91
Älvsborgs »	12	2,366
Skaraborgs »	8	2,453
Värmlands »	1	49
Örebro »	8	2,793
Västmanlands »	1	200
Kopparbergs »	15	5,817
Gävleborgs »	6	1,594
Västernorrlands »	6	1,033
Jämtlands »	14	1,875
Västerbottens »	7	3,241
Norrbottnens »	5	1,070
Summa	158	40,538
Köpingskommuner	19	26,311
Städer	70	1,751,747
Municipalsamhällen	24	20,197
Summa	271	1,838,793

Från några samhällen hava 1919 års räkenskapssammandrag ännu icke inkommit, och de inkomna sammandragen hava ännu icke varit föremål för granskning inom statistiska centralbyrån. Uppgifter för varje kommun och municipalsamhälle närslutas.¹

Stockholm den 20 april 1921.

Hugo Burström.

¹ Här icke återgivna.

Svenska stadsförbundet.
STOCKHOLM.
Hornsgatan 1.

Bilaga 2.

Nöjesskattens belopp och användning i vissa mera skattetyngda städer.

Stad	Folk- mängd d. 31 dec. 1919	Utdebite- ring per 100 kr. beräknad inkomst	Influten nöjesskatt undertiden okt. 1919— sept. 1920	Nöjesskattemedlens användning
Norrköping	57,377	10.00	169,070.29	{Åtgärder för avhjälpande av bostadsbristen.
Hälsingborg.....	45,805	9.80	155,452.06	
Gävle	36,092	10.10	110,482.75	Ingår i stadens kassa.
Örebro	35,096	9.00	131,349.95	Användes till bostadsändamål.
Eskilstuna	30,103	9.00	71,842.41	
Lund	22,827	9.88	82,465.10	Ingår i stadens kassa.
Trollhättan	14,672	9.50	24,860.29	
Västervik	11,829	9.72	¹ 25,713.08	
Nyköping	11,461	10.36	² 20,772.77	Ingår i stadens kassa.
Ystad	11,319	10.00	35,319.45	Ingår i stadens kassa.
Söderhamn	11,086	10.00	31,161.93	Ingår i stadens kassa.
Luleå.....	10,281	10.40	39,714.66	Ingår i stadens kassa.
Oskarshamn	9,078	10.75	24,431.15	{Byggnadsverksamhetens under- stödjande.
Vänersborg	8,699	8.97	23,539.05	
Katrineholm.....	7,651	10.00	23,967.10	
Hudiksvall	7,546	9.14	27,386.75	
Boden	6,241	10.00	41,245.23	
Avesta	5,599	10.00	16,588.09	
Tidaholm	4,736	8.96	12,853.65	
Lysekil	4,189	10.50	10,387.18	{Byggnad för kommunala mellan- skolan.
Sollefteå	2,491	8.95	² 9,699.40	
Haparanda	1,603	9.50	6,953.70	Ålderdomshem (förslag).

¹ Teater finnes ej, konserter med konstnärligt värde befrias från skatt.

² Från och med 1 januari 1920.